

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Фінансова безпека і фінансові ризики

Шифр та назва спеціальності

072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Інститут

ННІ економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу

Освітня програма

Фінанси і банківська справа

Кафедра

Обліку і фінансів (205)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Професійна підготовка

Семестр

7

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Юр'єва Ірина Анатоліївна

Iryna.Yurieva@khpi.edu.ua

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і фінансів. Автор та співавтор понад 287 наукових та методичних публікацій. Курси: «Соціальна відповідальність», «Фінансова безпека та фінансові ризики», «Податкове планування та податкові ризики», «Інформаційно-комунікаційне забезпечення управління підприємством», «Аналіз ефективності бізнесу та бізнес моделі», «Оподаткування в галузях економіки», "Організація і методика податкових перевірок".

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Курс «Фінансова безпека і фінансові ризики» - це дисципліна спрямована на оволодіння теоретико-методологічних основ дослідження організації податкових перевірок. З огляду на необхідність забезпечення фінансових потреб держави має базуватись на засадах формування максимально зручних і необтяжливих умов оподаткування бізнесу, у тому числі за рахунок подолання нерівномірного розподілу податкового навантаження в економіці, впорядкування системи планування, організації та здійснення податкових перевірок, використання сучасних аналітичних інструментів їх проведення, що дозволяють визначати приховану податкову базу і запобігти ухилянню від оподаткування, сприяння підвищенню податкової культури, дисципліни у суспільстві та ефективності податкового адміністрування загалом.

Мета та цілі дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Фінансова безпека і фінансові ризики» є формування системи знань з питань ідентифікації фінансових ризиків і забезпечення фінансової безпеки організацій як складової економічної та національної безпеки, а також тих її функціональних елементів, які безпосередньо впливають на рівень розвитку фінансово-економічної системи держави в умовах глобальних трансформацій.

– з'ясуванні концептуальних засад теорії економічної безпеки; – вивчення теоретичних, організаційно-правових та практичних засад фінансової безпеки та фінансових ризиків;

- виявлення причинно-наслідкових зв'язків, джерел та механізму виникнення загроз фінансовій безпеці;
- відстеження та попередження існуючих та потенційних загроз та ризиків фінансовій безпеці;
- розкриття методики та механізму розрахунку основних індикаторів, що забезпечують моніторинг поточного стану фінансової безпеки;
- розгляд методики оцінки фінансової безпеки держави з визначенням інтегрального показника, що формується на основі відповідних критеріїв та індикаторів;
- визначення напрямів мінімізації загроз фінансовій безпеці з урахуванням стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку держави. .

Формат занять

Лекції, практичні роботи, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – екзамен

Компетентності

СК 12. Здатність застосовувати теоретичні знання та практичні навички з проведення кредитно-розрахункових та валютних операцій на світовому ринку при здійсненні управління комерційними банками забезпечуючи їх фінансову безпеку на основі оцінки ризиків та проведення монітору діяльності при реалізації бізнес-проектів.

Результати навчання

ПР 24. Володіти аналітичним апаратом з управління функціонуванням та розвитком комерційного банку при здійсненні кредитно-розрахункових та валютних операцій, забезпечуючи його фінансову безпеку на основі оцінки ризиків та постійного моніторингу та аналізу реалізації бізнес-проектів.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 150 год. (5 кредитів ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 32 год., самостійна робота – 86 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: "Фінансовий аналіз", "Фінансовий контролінг", "Інвестування", "Фінансове планування та бюджетування".

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. На практичних заняттях використовується проектний підхід до навчання, ігрові методи, акцентується увага на застосуванні інформаційних технологій в дослідженні фінансової безпеки і фінансових ризиків. Навчальні матеріали доступні студентам за інструментарієм програми Office 365.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

- Тема 1. Вступ до спеціальності. Фінансова безпека і фінансові ризики
- Тема 2. Методологія фінансової безпеки і фінансових ризиків
- Тема 3. Бюджетна безпека
- Тема 4. Податкова безпека
- Тема 5. Макроекономічна безпека
- Тема 6. Економічна безпека банку та її основні характеристики
- Тема 7. Безпека страхового ринку:
- Тема 8. Безпека фондового ринку
- Тема 9 Зміст, сутність та класифікація фінансових ризиків
- Тема 10 Теоретичні основи управління фінансовими ризиками
- Тема 11 Система кількісних оцінок фінансового ризику
- Тема 12 Методи оцінки фінансових ризиків

Тема 13 Основи оцінок фінансових ризиків
Тема 14 Методичний інструментарій управління фінансовими ризиками підприємства
Тема 15 Оцінка вартості бізнесу і фінансові ризики
Тема 16 . Хеджування ринкового ризику

Теми практичних занять

Тема 1. Правова основа фінансово-економічної підприємницької діяльності із урахуванням елементів фінансової безпеки

Тема 2. Нормативно правове забезпечення фінансової безпеки
Тема 3. Розрахунки за бюджетною безпекою
Тема 4 Основи податкової безпеки України.
Тема 5. Дослідження фінансової безпеки із урахуванням елементів макроекономічної безпеки
Тема 6. Цифровізація у сфері банківської безпеки
Тема 7. Загрози та інструменти державного регулювання на страховому ринку
Тема 8. Розрахунки факторів безпеки на фондовому ринку
Тема 9. Удосконалення управління ризиками: головні компоненти ефективного управління ризиками.
Тема 10 Управління діловим ризиком підприємства.
Тема 11 Методи обґрунтування господарських рішень в умовах ризику
Тема 12. Застосування методології VaR в управлінні ризиками
Тема 13 Управління ризиком ліквідності підприємства
Тема 14. Визначення ризику портфеля інвестицій
Тема 15. Оцінка фінансових ризиків
Тема 16 Хеджування ф'ючерсним контрактом
Тема 17 Моноф'ючерс на акції
Тема 18 Ф'ючерсний контракт на фондовий індекс
Тема 19 Ф'ючерси на облігації
Тема 20 Теоретична або справедлива ціна облігаційного ф'ючерса
Тема 21 Хеджування опціонним контрактом
Тема 22 Оцінка рівня ризику інвестицій у боргові фінансові інструменти
Тема 23 Портфельний підхід до управління ринковим ризиком
Тема 24 Особливості використання бета-коефіцієнта

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Курс передбачає виконання індивідуального завдання, а саме виконання розрахункового завдання. Теми розрахункового завдання студент вибирає самостійно із переліку методичних рекомендацій для дисципліни. Результатом самостійної роботи є вибір та розкриття теми дослідження, який оформлюється у письмовий звіт. Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті) для самостійного вивчення та аналізу

Література та навчальні матеріали

1. Давидюк Т.В. Облік, аудит і оподаткування: теорія та практика : навчальний посібник для студентів спеціальностей 071 «Облік і оподаткування» (розділ 6) С.251-289 колектив авторів за заг. ред. проф. Давидюк Т. В. – Харків : НТУ «ХПІ», 2021. – 607 с.
- 2 Лісовий Г. Податкова злочинність як загроза податковій безпеці України. Публічне право. 2017. № 2 (26). С. 113–121. 2. Петренко І. Податкові ризики, що впливають на економічну безпеку підприємства. Банкрутство & Ліквідація в Україні. 07.02.2019.
- 3 Юр'єва І.А., Фальченко О.О., Побережна Н.М, Особливості формування власного капіталу на підприємствах. Східна Європа: економіка, бізнес та управління : електрон. наук. фахове вид. – 2019. – Вип. 2 (19). – С. 404-409. – URI: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/19_2019/61.pdf,
4. Юр'єва І. А., Алексенко А.А. Обліково – аналітичне забезпечення заробітної плати на підприємствах // Щорічна (IX) міжнародна Internet - конференція студентів та молодих вчених

- [«Стратегії Інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність. Форвард-2019», (Харків 27 грудня 2018 р.). – Харків : НТУ «ХПІ». – 2019 р.
5. Впровадження інструментів бізнес-планування як механізму забезпечення економічної безпеки підприємства. Дослідження та оптимізація економічних процесів в готельно-ресторанному бізнесі : кол. монографія / Т. С. Шовкопляс [та ін.] ; [ред.: Н. В. Якименко-Терещенко, Є. М. Строков] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : НТУ «ХПІ», 2019. – 100 с. (колективна монографія)
6. Юр'єва І.А., Фальченко О.О., Побережна Н.М, Особливості класифікації доходів торговельних підприємств. Східна Європа: економіка, бізнес та управління, 2020№ 2 (20). – С.426-429 – Режим доступу до ресурсу: (фахове електронне Index Copernicus: [Indexed in the ICI Journal Master List](#))
7. Юр'єва І.А. Застосування провідних інформаційно-комунікаційних технологій на сучасних підприємствах. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки)– X. : НТУ «ХПІ», 2021. – № 3 (20). – С.40 – 43 Бібліогр.: 9 назв. – ISSN . 2519-4461 –Категорія: Б. DOI: [HTTPS://DOI.ORG/10.20998/2519-4461.2020.4.3](https://doi.org/10.20998/2519-4461.2020.4.3)
8. Юр'єва І.А., Кочетова Т.І. Фінансово-економічні засади виживання кризового підприємства в системі соціальної відповідальності. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Економічні науки)– X. : НТУ «ХПІ», 2022. – № 2 Категорія: Б. (2022). – С.- 44-47 DOI: <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2022.2.44>
8. Юр'єва І.А., Омїлаєва С.В. Аспекти впровадження системи економічної безпеки на підприємстві Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції "Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку", Херсонський національний технічний університет (м. Херсон, Україна) 25-26 квітня 2019 року II-Mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferenciya-Modernizaciya-ekonomiki-suchasni-realiyi-prognozni-scenariyi-ta-perspektivi-rozvitku C 94-96
9. Юр'єва І.А., Клименко С.В. Актуальні аспекти управління витратами підприємства .Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції "Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку", Херсонський національний технічний університет (м. Херсон, Україна) 25-26 квітня 2019 року. II-Mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferenciya-Modernizaciya-ekonomiki-suchasni-realiyi-prognozni-scenariyi-ta-perspektivi-rozvitku C. 596-597
9. Юр'єва І.А., Фальченко О.О. Впровадження елементів антикризового управління із застосуванням платформи блокчейн Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Економічні науки)– X. : НТУ «ХПІ», 2020. – № 4. – С. 3-6 – Бібліогр.: 9 назв. – ISSN . 2519-4461 <http://journals.uran.ua/index.php/2519-4461>
14. Юр'єва І.А. Цифрове забезпечення організації і методики податкових перевірок як чинник фінансової безпеки/ Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Економічні науки)– X. : НТУ «ХПІ», 2023. – № 5 (2023). – С.-28-31
15. Юр'єва І.А. Напрями удосконалення обліку фінансових результатів і звітності на підприємствах залізничного транспорту Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет конференції «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» Полтавська державна аграрна академія 23 квітня 2019 р. м.Полтава Полтава : ПДАА, 2019. – С. 111-113
16. Юр'єва І.А. Напрями обліку та аналізу в умовах цифровізації Наукові читання професора Григорія Герасимовича Кірейцева (до 90-річчя від дня народження). Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (м. Київ, 22 лютого 2022 р.) / За заг. ред. Гуцаленко Л.В. Київ: НУБіП України, 2022., С. 324-327 407 с.
17. Юр'єва І.А. Впровадження комплексної моделі консолідації інформації для управління безпековою складовою підприємства XI Міжнародна науково-практичної конференція " Інформаційно-аналітичне забезпечення безпеко-орієнтованого управління в умовах глобалізації 17- 18 листопада 2022 року Харківському національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова., С.191-194
18. Юр'єва І.А. Дослідження напрямків фінансово-економічної безпеки XXXI Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційні технології: Наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я. МісroCAD 2023» травня 2023 р., м. Харків С.818

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді екзамену: підсумкової контрольної роботи (40%); виконання розрахункового завдання (20%) та виконання самостійної роботи студента (40%). 40% самостійної роботи складаються з: • 20% поточного оцінювання (включаючи есе, презентації, доповіді за темами та роботу на практичних заняттях); • 20% поточного семестрового контролю (онлайн-тести). Екзамен виконується письмово та містить: 2 теоретичних питання різного рівня складності та 1 практичне завдання

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Олександр МАНОЙЛЕНКО

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Марина ШЕВЧЕНКО